N°. 42. **DE GRONDWET.** 1853.

VERSCHIJNT
Alle dagen, behalve Zon- en Feestdagen.

PRIJS DER ADVERTENTIEN:
Van één tot zes regels . . . . f 1.00.
Voor elken regel meer. . . . . " 0.15.
Behalve de 35 cts. zegelgeld.

DONDERDAG 14 JULIJ.

UITGEVERS-DIRECTEUREN:
JOH. NOMAN en ZOON, te 's Gravenhage.

Brieven franco aan het Bureau De Grondwet.
Jan Hendrikstraat, n°. 259.

ABONNEMENTSPRIJS:
Voor 's Gravenhage per 3 maanden . . . . . . f 4.50.
Voor de overige steden des Rijks . . . . " 5.00.

Hoofd-Bureau voor Ned. Oost-Indie:
W. J. VAN HAREN NOMAN, te Batavia.
Prijs franco per Landmail voor Java en buitenbezittingen, per jaar, met vooruitbetaling bij het nemen van het abonnement f 60, Ned. Cour.

Eenige citaten.

„Woorden doen hier niets af; sierlijke magtspreuken, duistere redeneringen of schoone redevoeringen zijn ijdele klanken: men moet den boom aan zijne vruchten kennen."
WANORDE: Een woord aan Mr. Dirk Donker Curtius, bl. 24.

„Rust en orde in het Vaderland zijn schatten, overwaardig, *dat men heur het offer brenge van een gedeelte zijner meeningen en verwachtingen.*"
V. DAM VAN ISSELT: Een woord aan mijne landgenooten. 1848. bl. 8.

„Bij de Natie moet het denkbeeld niet kunnen ontstaan, dat zij, die zich met duizenden en *honderdduizenden* tot den Koning hebben gewend, in deze Kamer afkeuring ondervinden.... Er staat in ons adres van antwoord ALLEEN geschreven, dat men van de Regering verlangt, dat zij de regten van de Katholieken verdedige en handhave!!"
V. DAM VAN ISSELT: Redevoering van 20 Junij. Bijblad, bl. 18.

„Het *waken* der Regering [art. 169 der Grondwet], dat allen blijven binnen de palen der wet, bestaat in het beteugelen van hen, die *buiten deze palen gaan;* niet in het *vlechten van banden*, *opdat zij dezelve niet zouden kunnen overschrijden.*"
DIRK DONKER CURTIUS, tijdelijk Voorzitter van den Raad van Ministers, 1848.

„Aan de onderscheidene kerkgenootschappen wordt volkomen vrijheid gelaten, zich met betrekking tot alles, wat hunne godsdienst en de uitoefening daarvan in hunnen eigen boezem betreft, te organiseren, *onder verpligting om Ons dadelijk van hunne organisatie volledig kennis te geven en Onze goedkeuring te vragen op zoodanige bepalingen, waarvan de uitvoering niet zonder medewerking van het Staatsgezag kan plaats hebben.*"
Art. 1 van de voorgedragen Wet op de kerkgenootschappen.

„Ik behoef u niet te zeggen, M. H., dat ik, even als ik van mijne jeugd af daarin ben opgevoed, steeds het groote beginsel heb aangekleefd van de *onafhankelijkheid* van iedere godsdienst, zoover de zaken van het geloof betreft, en al wat ik nog bij deze gelegenheid wensch te zeggen, verzoek ik, dat bij u allen worde opgevat in dien geest en in dien zin, dat het zijn woorden van iemand, die ernstig doordrongen is van de noodzakelijkheid, van het vasthouden aan die onafhankelijkheid."
VAN HALL, Redevoering van 27 Nov. 1852.

„Elke oprigting van een gebouw tot uitoefening van de openbare godsdienst, vereischt, in het belang der openbare rust en orde, een onderzoek omtrent de plaats van vestiging in de gemeente."
Art. 8 van de aangeboden wet op de kerkgenootschappen.

„Ik wensch de verklaring te geven, dat ik mijne motie heb voorgesteld, niet met het oog op de *zaak*, maar op den *vorm*, *zoo als ik mijne bezwaren ook slechts tegen het laatste heb ingebragt.* De discussie heeft mij niet aangetoond, dat het regt op eene organisatie der kerkelijke aangelegenheden van de R. Catholieken, door *iemand* is betwijfeld; *en ik verklaar, dat ook ik, een aanzien van het regt daarop, niet den minsten twijfel heb gevoed.*"
VAN DOORN, Redevoering van 18 April 53. Bijbl. 479.

„Wordt benoemd tot Minister van Financiën, en voorloopig belast met de zaken voor de Herv. en andere eeredienšten, E. C. U. VAN DOORN, lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal."
Koninkl. Besl. van 19 April. *Eén dag later.*

„Is het waar, dat Gij en uwe ambtgenooten den Koning belet, in de hoofdstad te komen, omdat Gij bevreesd zijt, dat Hij van de Amsterdammers een taal zou hooren, die Gij liever hebt, dat Hem niet ter oore kome?"
MR. J. VAN LENNEP, Brief aan Mr. D. Donker Curtius. 1848, bl. 12.

„Evenzoo zijn wij van oordeel, dat de bepaling van art. 54 der Grondwet: de uitvoerende magt berust bij den Koning, voor de raadslieden der kroon geene doode letter moet zijn; maar dat zij bij eene natie, wier leus van vereeniging is Vaderland en Koning, den Koning in eere moet houden; *zoodat aan hem alleen de eer der regering en aan de Ministers de zedelijke en wettelijke verantwoordelijkheid daarvan zal verblijven.*"
MANIFEST van 26 April 1853.

„Onbepaalde vrijheid; *beperking alleen van wanorde*: ziedaar hetgeen de Grondwet bedoelt."
Mr. A. M. C. VAN HALL pleitrede 1835.

„Het *klokkengelui* tot viering van kerkelijke plegtigheden of om de ingezetenen tot de godsdienstoefening op te roepen, wordt in gemeenten, waar kerken van meer dan een kerkgenootschap zijn, *niet toegelaten* dan met toestemming van onzen commissaris in de provincie."
art. 9 van het voorgedragen wetsontwerp.

„Het eerste beginsel van orde is, dat het gouvernement zijne zending wel begrijpe; dat wil zeggen, dat het zich beschouwe *als ingesteld ter bescherming van* ALLEN, zonder roeping van zich te *mengen* in zaken, *welke hier geheel en al buiten liggen.*"
„Het is geene orde, uit de hoogte op de dagbladen neder te zien, hunne wenken te verachten en het goede na te laten, omdat ZIJ het goede hebben aangeprezen; maar orde is, het goede, waar men het vindt te betrachten, en liever aan den raad van een wijzen vijand gehoor te geven, dan zich door de vleitaal van een onvoorzigtigen vriend op het dwaalspoor te laten brengen."
Mr. DIRK DONKER CURTIUS, *Orde*, 1839.

„Geene Natie kan onder *zoodanige* Regering (de regering van VAN HALL) bloeijen; zij verliest er al de deugden onder, welke tot ontwikkeling worden vereischt: zelfs vertrouwen, ijver en goede trouw, en wordt behebt met de ondeugden der verdrukten: *valschheid, bedrog* en *luiheid.*"
DIRK DONKER CURTIUS: Aan alle vrienden van orde en vrijheid. 1847.

Worden benoemd tot Ministers: VAN HALL *en* DIRK DONKER CURTIUS.
Koninklijk besluit van 19 April 1853.

„Gevaarlijk, men *kan*, men *moet* zich dit niet verbergen, is op dit oogenblik de toestand van het dierbaar Vaderland. Het is op eenmaal in een toestand verplaatst, waarvan zelfs het scherpziende oog de gevolgen niet kan voorzien, en waaruit niet dan *ware vaderlandsliefde* hetzelve kan redden."
G. K. VAN HOGENDORP. Het Vaderland. I.

Nederlanderachtigheden en Groenianisme.

Die *anti-conservatief* is, wil het bestaande niet behouden.

Die de conservatieven van vóór 1848 nog te liberaal vindt, wil zeker niet verwerping van het bestaande, om nog *verder vooruit* te gaan.

De groeniaansche partij wil dus inderdaad eene *onvrijzinnige reactie.*

„Wij wagen de gissing dat, door verwerping van elk „vaderlandsch amendement in de Kamer, de anti-revo„lutionaire partij *bij de Natie veld wint.*" Ned. v. 7 Julij.

Wij achten de gissing over het *veldwinnen bij de Natie* niet gewaagd; schoon op andere gronden.

Zij zal voorzeker nog meer veld winnen.

Welligt zooveel, dat zij *geheel* aan het bewind zal komen.

Dan zal kunnen blijken van het vermogen dier partij, om *tot stand te brengen.*

Tenzij zij verkieze steeds te blijven bestaan uit raadgevende geneesheeren.

Voorshands vergunnen wij ons de opmerking, dat die *veld wint bij de Natie*, nog geen aanspraak mag maken reeds *nationaal te zijn.*

De *Morgenster* keurt het standpunt goed van waar de Regering is uitgegaan, bij het ontwerpen van de wet, regelende het toezigt op de kerkgenootschappen hier te lande. Dit blad verlangt dus eene *wet.* Daarop laat het volgen: „Maar wij moeten bekennen, nu is ook „onze goedkeuring voor een groot deel ten einde. *Eene* „*wet* verlangen wij: maar ook *deze wet?*"

„Hoe het zij, de aanneming van dit wets-ontwerp, zoo als het daar ligt, kunnen wij niet wenschen.

„Wij kunnen dat niet, om 't geen er in *is*, en om 't geen er *niet* in is."

Nu toont *de Morgenster* in de eerste plaats aan, wat er in *is*, naar zijne meening, afkeurenswaard.

„Er is in, dat wij als veel te *vrijgevig*, *onzedelijk* of *onvoldoende* geheel onaannemelijk achten."

„De volkomen vrijheid (??) in art. 1 gegeven is niet bestaanbaar met de goede orde, in den Staat noodig, *en veel vrijgeviger* „*dan de Grondwet ergens* belooft."

„Die kennisgeving (in art. 1 voorgeschreven) zou eene bespotting kunnen worden. Zij zou kunnen beteekenen: zie Sire! zóó willen wij ... [illegible] zóó alles aan ons onderwerpen. Gij kunt toezien, en moogt de hand niet er tegen ons uitstrekken, dan als het voor u te laat is en wij alles in bezit hebben.

Neen, in plaats van 't geen nu in art. 1 wordt gelezen moest bepaald worden, *dat elk kerkgenootschap volkomen vrij is* zich te organiseren, *mits onder goedkeuring der Regering.* Dan zijn beide vrij (!!)"

Art. 2 wordt door de *Morgenster* gequalificeerd als „onzedelijk". Tevens wordt geopenbaard, hoe men dan art. 2 wenscht te hebben geredigeerd; er is hier sympathie tusschen *Morgenster* en *Amsterdamsche Courant.*

„Die een eed, bedenkelijk voor de veiligheid van het Rijk heeft afgelegd, zal *niet toegelaten worden* binnen de grenzen van 't Rijk, zou men verwachten. Maar neen, wij lezen: zal een (tweeden) eed van gehoorzaamheid aan den Koning afleggen."

„Twee strijdige eeden zal hij dus doen, en zou zeker tot een meineedige worden gemaakt; houdt hij den eersten eed, dan breekt hij den tweeden; blijft hij den tweeden getrouw, dan wordt hij den eersten ontrouw. Welk een artikel!"

Op art. 3 heeft de *Morgenster* geene bedenking. Maar art. 4 noemt dit blad *„onvoldoende"*, zoolang niet verboden wordt, „dat wettig erkende titulaturen van vroe„gere personen door later komende personen ook kun„nen aangenomen worden". Art. 5 en vooral 6, over de namen en zetels der bedienaren der godsdienst, schijnen *de Morgenster* „voortreffelijk" toe. Ook op artt. 7 tot 9 zijn bij *de Morgenster* geene groote bedenkingen; en de artt. 10—15 „bevatten zeer veel goeds".

In de tweede plaats stipt *de Morgenster* aan, wat al, naar zijne meening, in de wet *behoorde* te zijn. De geheele wet is, naar het oordeel van dit blad, niets meer dan eene gelegenheids-wet (daarin stemmen wij toe; maar het bewijst juist, dat zij niet is, wat zij schijnt te zijn:)

„Er is geen maatregel in opgenomen, waardoor *op den duur* „de strijd tusschen kerkgenootschappen en staat kan [illegible] „voorkomen."

De *Morgenster* wil dan bepalingen in de wet [illegible] opgenomen:

1°. „dat de leeken regt kunnen bekomen [illegible] Regt moeten zij ook kunnen bekomen tegen [illegible] moet zijn een *appel comme d'abus* [illegible] sche en oud-Belgische regt formuleert [illegible]

2°. „dat de geestelijken niet [illegible] en kerkegoederen der *gemeente* [illegible] ren van hen waren, die [illegible] *dat een kerkgenootschap is.*"

3°. [illegible] wordt [illegible]

Het moet *de Morgenster*, dat eene enkele gemeente geen kerkgenootschap uitmaakt. Het is „niet te veel „gezegd”, als de wet zou bepalen, ter voorkoming van „scheuring”, „dat ten minste vijftien aan verschillende oorden zich bevindende gemeenten moeten overeenkomen tot één organisch geheel, zouden zij een *kerkgenootschap* kunnen uitmaken en als zoodanig op de bescherming der Regering aanspraak maken.”

4°. „De staat moest niemand als zich voorbereidende tot den geestelijken stand erkennen, dan die dit doet op instellingen, onder toezigt der Regering staande, niemand als geestelijke, dan die een examen heeft gedaan voor eene staatscommissie, gelijk b. v. de theologische faculteit aan 's lands hoogescholen.”

Kortheidshalve weêrhoudt *de Morgenster* zich met moeite van nog meer punten op te noemen, die in de wet behooren te worden opgenomen, om op „*de geesten te kunnen werken.*” De *Morgenster* wil gelijkstelling; maar zie op wat wijs:

„Geen turfgraver, die zich predikant (bij eene afgescheidene gemeente) noemt en door eenigen hiervoor wordt erkend, moet bij den staat gelijk gesteld worden met een predikant, die zich naar 's lands wetten vijf jaren aan eene universiteit heeft voorbereid en de vereischte examina afgelegd.”

Eindelijk zegt *de Morgenster*, als slotsom gewis van zijne *grondwettige* wenschen:

„*Dwingen* mag de staat niet, maar *leiden* moet hij: *leiden*, *vooral de geesten*, *vooral de toekomst*.”

De *Morgenster* zou, in allen deele, welligt gelijk hebben.... wanneer in de Grondwet stond geschreven: „*De Protestantsche Kerk* (met de onderscheiding bovendien van de *nuance*) *is de Kerk van den Staat.*”

Maar nu?

Het *Handelsblad*, de dwaze verdediging van de *Amsterdamsche Courant* in haar waar daglicht stellende, zegt o. a.:

„Tot nog toe mogt men gemeend hebben, dat het afleggen eener kerkelijke belofte eene geheel kerkelijke zaak was, — dit wetsontwerp leert, dat het gouvernement den zin dier belofte zal beoordeelen, en, bij veroordeeling, als tegengift een anderen eed zal vaststellen en opleggen.

„Tot nog toe mogt men meenen, dat het aan predikanten of priesters vrij stond, den kansel of de bediening des altaars aan eenen vreemden geordenden geloofsgenoot over te laten, gelijk zulks bij alle kerkgenootschappen altijd gebruikelijk geweest is; — thans zal 's Konings goedkeuring daartoe worden vereischt; want de Regering heeft niet slechts het aanstellen van vreemdelingen als vaste bedienaars des woords verboden, maar zelfs alle bediening van de openbare Godsdienst door vreemdelingen uitgesloten!

„Tot nog toe mogt men in den waan verkeeren, dat, volgens Nederl. kerkregt, het aannemen en dragen van een titel eene geheel kerkelijke zaak was; — de Regering zal u thans zeggen, op welke wijze *zij* zal toelaten van dien titel gebruik te maken.

„Tot nog toe mogt men zich het regt toekennen, gemeenten te stichten, predikants-plaatsen of andere zetels op te rigten, kerkvergaderingen te houden, kerken of kapellen te bouwen, waar men goed vond; thans rangschikt de Regering dit alles onder het staatskerkregt, en zelfs de beslissing over het klokkenluiden behoort tot het staatskerkregt!

„Is dat nu „de wettige en zekere grondslag”, waarop „de betrekking tusschen staat en kerk in Nederland” zal worden gevestigd? Dan beweren wij, zonder vrees voor tegenspraak, dat de kerk in slaafsche onderwerping aan- en algeheele afhankelijkheid van den staat geplaatst wordt en dagelijks aan ministeriele willekeur is blootgesteld.”

Het *Goudsch Kronijkske* is ook al niet tevreden met de aangeboden Wet. Die ontevredenheid ontstaat uit de overweging van dat blad, dat de voorgedragen wet veel te *weinig* omvat. Tot dus ver is het de eenige stem, die, om de ongenoegzaamheid, tegen de wet is opgegaan.

Wij lezen:

Nu dezer dagen is de *wet regelende het toezigt op de onderscheidene kerkgenootschappen in Nederland*, aan de Tweede Kamer ingediend, en zal het onderzoek in de sectiën reeds in de volgende week een' aanvang nemen.

Dat het onderling gevoelen daarover zeer uiteenloopend wezen zal, behoeft geen betoog. — Een ieder beoordeelt de zaak volgens het standpunt, waarop hij zich bevindt. Maar naar hetgeen de dagbladen daarvan thans reeds hebben gezegd, mag men aannemen, dat gemeld ontwerp van wet *weinigen* bevredigt, en ook wel waarschijnlijk de discussien daarover in de beide Kamers levendig zullen zijn.

Wat ons betreft, ook wij erkennen gaarne dat gezegd ontwerp ons weinig heeft voldaan, ja wij aarzelen geenszins de verklaring af te leggen, dat de hier door de Regering aangeboden wet gebleven is verre beneden dat, wat wij ons hadden voorgesteld, vooral na de menigvuldige en met zorg en zaakkennis uitgewerkte geschriften, welke, over de hoogst gewigtige aangelegenheid van den dag, de uit Rome aangekondigde invoering der Bisschoppelijk hierarchie, het licht hebben gezien en welke, zou men zeggen, het Ministerie hadden moeten in staat stellen, deze zoo teedere zaak uit het regte gezigtspunt te beoordeelen.

Naar onze meening draagt boven bedoeld ontwerp van wet daarvan het kenmerk niet. Wel brengen wij de Regering gaarne onzen dank toe voor de verschillende zeer gewenschte en noodzakelijke bepalingen daarbij opgenomen, geschikt om botsing tusschen de verschillende Kerkgenootschappen bij de uitoefening hunner Godsdienst voor te komen, maar op het eigenlijk *grondwettig* standpunt heeft de Regering zich daarbij niet geplaatst. Zij schijnt veel meer te zijn uitgegaan van het beginsel, om, aan de twee groote (om dit woord te bezigen) partijen in Nederland, Roomsch en Onroomsch, genoegen te geven, zonder te hebben overwogen, dat men, dien weg inslaande, gewoonlijk het spoor bijster wordt, en eindigt met niemand te bevredigen; 't geen, vooral in eenen tijd als deze, de algemeene spanning noodeloos vermeerdert.

Na een uitvoerig betoog, dat het *regte* begrip der Grondwet, in die Grondwet geen „schijn of schaduw van die geheel *vrije onbelemmerde*, *eigenmagtige organisatie*” kan aantoonen, welke de aangeboden wet zou toelaten (!!) vervolgt het *Goudsch Kronijkske* o. a. aldus:

Eene zelfregeling, gelijk art. 1 der tegenwoordige wet toestaat, is derhalve *ongrondwettig*, strijdig niet alleen met den geest, maar tevens met de letter der Grondwet, welke wel aan een ieder vrijheid geeft om zijne godsdienstige meeningen te belijden altoos behoudens de bescherming der maatschappij en harer leden; geenzins eene vrije organisatie gedoogt, die de vrijheid van andersdenkenden in gevaar zou kunnen brengen.

Deze verkeerde uitlegging der Grondwet is de klip geweest, waarop het vorig ministerie is verzeild geraakt, en het mag bevreemding baren, dat de tegenwoordige bewindslieden zich voor eene gelijke dwaling niet hebben gehoed, daar geen der overige artikelen in de voorgedragen wet, waarover straks nader, het kwaad, dat hier te duchten is, wegneemt, maar bovendien vele met het ongrondwettig beginsel, in art. 1 gehuldigd, in strijd zijn.

Daarom hadden wij verwacht, dat de Regering thans, door het gebeurde onder een vorig ministerie voorgelicht, haar grondwettig standpunt zou hebben ingenomen, en, bij de door den Koning toegezegde wet, daarvan uitgaande, de goedkeuring der organisatën, of die regeling in gemeen overleg *met* de verschillende kerkgenootschappen aan *zich* zou hebben voorbehouden.

De volledige kennisgeving aan den Koning der, naar eigen goedvinden, gedane organisatie, is en blijft niets meer, dan eene bloote *mededeeling* van die regeling, want van *goedkeuring* op dezelve is hier geenszins sprake. De goedkeuring, waarvan dat artikel gewaagt, ziet op geheel andere bepalingen en wel op de zoodanige, tot welker uitvoering het staatsgezag noodig is; bepalingen dus waarvan de in werkingtreding, ook zonder deze wet, van de tusschenkomst der Regering afhankelijk bleef.

De eed in art. 2 bedoeld heeft even weinig te beteekenen. Behalve dat ten aanzien van dezen ook slechts wordt voorgeschreven, dat de Koning zich *voorbehoudt* dien te *kunnen* doen afnemen, en het dus nog zal te bezien staan of men daartoe ooit zal overgaan, geven wij in bedenking of tegen eene eens gezworen eed van b. v. *ja*, een andere eed van *neen* kan worden overgesteld?

Niet anders is het gelegen met de titulatuur hier boven genoemd.

Of de heer N. zich noemt Aartsbisschop *van* Utrecht of *te* Utrecht is ons Protestanten tamelijk onverschillig. Maar niet onverschillig is het ons, of die hooge geestelijke en zijne ambtgenooten hunne aanstelling en magt van den Koning of van een vreemden Vorst, van den Paus ontleenen.

In de geheele wet wordt daarvan zelfs niet gerept.

Wij komen ook daardoor bij al het overige tot dit besluit, dat de vijf bisschoppen, onder eene *ongrondwettige* handeling van een vroeger ministerie, door het Vaticaan benoemd, alsof er geen Koning van Holland bestond en Nederland reeds met der daad een wingewest van den Pauselijken Stoel ware, stilzwijgend zijn erkend en dit ook voor den vervolge *in dier voege* zal plaats vinden.

Dan voorwaar, beklagen wij het Protestantsche Nederland — en de honderdduizende adressanten, die als in hun nationaal gevoel geschokt en verontrust over hunne teederste belangen, zich om herstel tot den troon hebben gewend, maar thans eene wet, die veel schijnt te *beloven*, maar inderdaad de hoofdzaak *niet verandert*, naar huis worden gezonden.

Wij hebben niet noodig, onze lezers het overdrevene der eischen van het *Goudsch Kronijkske* te bewijzen of hunne ongrondwettigheid aan te toonen. Wanneer wij ditmaal, bij uitzondering, dat blad citeren: het geschiedt alleen om het bewijs te leveren, dat de voorgedragen wet *geen* der heerschende meeningen kan bevredigen; want terwijl zij, naar het gevoelen van den een, te veel regelt en beperkt, is zij, naar het gevoelen van den ander, te *vrygevig* en te *weinig* in band houdende.

Buitenland.

ENGELAND.

In de zitting van het Lagerhuis van den 12 Julij is met eene meerderheid van 82 stemmen aangenomen de bepaling van de voordragt betrekkelijk het Indisch bestuur, ter zake van de directeuren der O. I. compagnie, op den voet zoo als die door de regering was aangeboden.

In dezelfde zitting heeft Lord J. Russell, gewag makende van de jongste circulaire der Russische regering gezegd, dat die regering geen grond had om te beweren, dat de bezetting van de Vorstendommen door de Russische troepen was uitgelokt door het zenden van de vereenigde vloten voor de Dardanellen. Lord J. Russell heeft er bijgevoegd, dat de aanwezigheid aldaar van de twee vloten geen hinderpaal kon opleveren tot voortzetting van de onderhandelingen (zie voorts *Turkije* en *Frankrijk*).

FRANKRIJK.

Gedurende de zes eerste maanden van het jaar 1853 zijn in Frankrijk 3,686 mijlen spoorweg geëxploiteerd, zijnde 498 meer dan in 1852. Hunne gezamenlijke opbrengst is geweest 58,553,311 francs, 13 millioenen meer dan gedurende de zes eerste maanden van 1852.

— Maandag den 18 dezer zal de geheele spoorweglinie van Parijs naar Bordeaux voor het publiek worden opengesteld; de afstand zal in 13 uren worden afgelegd.

— De *Constitutionnel* beschouwt alreeds het jongste Russische staatsstuk [zie ook onder Turkije] en zegt ten slotte het volgende:

„Frankrijk en Engeland verlangen opregtelijk de handhaving van den vrede, en hun gedrag is, overeenkomstig die gedachte, zoo gematigd, zoo geduldig als het maar wezen kan. Maar zij willen den vrede onder voorwaarde van eer en waardigheid, die daarvan eene overwinning maken voor het regt en voor de menschheid en geen zege voor Rusland. Hunne lankmoedigheid wordt ingegeven door het gezond verstand, door wijsheid en omzigtigheid; zij is geen zwakheid. De eskaders, welke zij gezamenlijk naar den ingang der Dardanellen hebben gezonden, zijn bestemd om aan Turkije, als zijne veiligheid gevaar loopt, een krachtigen bijstand te verleenen. In geval de Sultan zich in de noodzakelijkheid mogt bevinden, om dien bijstand in te roepen, zouden die vloten terstond naar de wateren van Konstantinopel opkomen. Indien zij, op de tijding van den intogt der Russen in de Donau-vorstendommen, geen bevel hebben gekregen, om onverwijld de zeestraten door te stevenen, moet men dat niet aan gebrek aan veerkracht bij de Britsche en Fransche regeringen toeschrijven. Zij hebben een laatste bewijs van gematigheid willen geven, door niet te handelen, alvorens den uitslag te kennen, welken de ernstige vertogen mogten gehad hebben, die gezamenlijk door Pruisen en Oostenrijk, vereenigd met Frankrijk en Engeland, aan den Keizer van Rusland schijnen gedaan te zijn. Men mag toch gelooven, dat stappen van dezen aard, gelijktijdig door al de Westersche groote mogendheden gedaan, tot eene vredelievende uitkomst zullen bijdragen, en bij gevolg spreekt het van zelf, dat men, — zonder dat zulks als aarzeling of als zwakheid kan beschouwd worden, — alvorens den toestand nog meer te verwikkelen door een overijlden stap, eerst afwachte wat het hof van Petersburg op de eenstemmige en gelijktijdige vertoogen van de groote westelijke hoven antwoorden zal. Ongelukkigerwijs brengt een Russisch dagblad ons heden een officieel stuk, waarvan de taal in groote mate, bij alle gemoederen, het vertrouwen moet verminderen, dat Europa sedert langen tijd gehad heeft op de gevoelens van gematigdheid, welke het zoo gaarne aan den Czaar toeschreef. De onregtvaardige beschuldigingen, welke in de nieuwe circulaire van den graaf van Nesselrode opgeworpen worden tegen Frankrijk en Engeland, doen bij ons de vrees opkomen, dat Rusland aan de vertoogen geen gehoor zal geven, welke de Europesche mogendheden ingeleverd hadden met het doel, om eene vredelievende regeling van de zaak te bevorderen. Doch mogt onverhoopt eenmaal de oorlog uit het oostersche vraagstuk opkomen, dan zou althans heel de wereld er van overtuigd zijn, dat Rusland dien heeft gewild.”

[Het Engelsch ministeriëel avondblad heeft al reeds berigt, dat het antwoord op de bedoelde, aan Rusland gedane vertoogen, ongunstig was. — De *Morning-Herald* bevestigt, dat de vloten de Dardanellen niet zullen binnenkomen, dan in geval van onvoorziene omstandigheden, en wanneer de Sultan die zou inroepen. — Van het uitzeilen der Russische vloot uit Sebastopol heeft men niets naders vernomen; wel verzekerde men dat 30,000 man landingstroepen aan boord van die vloot waren gegaan. — De *Times*, mede van meening, dat de Keizer van Rusland de vertoogen van de Westersche mogendheden niet zal aannemen, laat zich o. a. aldus uit:

„In een dergelijken toestand en in de onderstelling, dat het geschil niet spoedig geregeld zal worden, is de staatkunde gemakkelijk te voorzien, welke Rusland zal volgen. Hij zal trachten de hangende zaak zooveel mogelijk op sleeptouw te houden, de hulpbronnen van Turkije uit te putten door het in een staat van onrust en oorlogsinspanning te houden, welke zijne middelen verre overtreft; zoo zal het, wanneer het mogelijk is, tot dien tijd van het jaar wachten, waarin de verbonden vloot van Frankrijk en Engeland niet langer bij Tenedos

ten anker blijven kan en de Oost-Zee onbereikbaar zal zijn. Eindelijk zal het de Vorstendommen gedurende den zomer en den winter met zulk eene geduchte magt bezetten dat de Donau zonder tegenstand in de volgende lente zou kunnen overgetrokken worden.

„Rusland verklaart dat het voor alsnog niet van meening is den oorlog buiten de Vorstendommen te voeren. Wij willen dat gaarne gelooven, zelfs indien het den oorlog verlangde, omdat het, zonder een geweerschot te lossen, al de voordeelen zou gewonnen hebben, die een eerste veldtogt verschaffen kon, en in de stelling die de andere mogendheden ingenomen hebben, kan de vereenigde vloot er toe gebragt worden, om gedurende eenige maanden bij den loop der gebeurtenissen bloot elijk aanschouwster te blijven. Zulk een toestand zou voor onzen koophandel en al onze belangen schadelijk zijn. De eerste pligt van Engeland en Frankrijk is, zoo mogelijk, de zaak onmiddelijk ten einde te brengen."

De Fransche regering schijnt, bij het minder gunstige van den toestand, in de verte aanstalten te maken tot krijgstoerustingen, en een opmerkelijk artikel is in den *Moniteur* verschenen, behelzende een overzigt van de Duitsche Bondsvestingen; o. a. worden Venlo, Maastricht en Antwerpen daarin eigenlijk ook als Duitsche voorposten beschouwd; iets waartegen Belgische bladen alreeds meenen te moeten opkomen, voor hetgeen Antwerpen aangaat, dat eene onzijdige stelling heeft, vreemd aan de algemeene staatkunde; Antwerpen is bovenal eene handelsstad en eene Belgische vesting. [Wij komen op een en ander morgen terug.]

BELGIE.

Algemeen houdt men zich nog zeer bezig met het gebeurde op den marsch der troepen, die zoo vele ongelukken heeft veroorzaakt. Het blijkt meer en meer dat die niet aan te strenge bevelen zijn toe te schrijven, maar aan de zware hitte en de wolken stof, waarin de troepen gehuld werden en die verstikkend op de manschappen werkten.

De dagbladen deelen bij voortduring nog vele bijzonderheden mede over de schade, door het onweder, in de jongste dagen, hier te lande veroorzaakt. Nabij Grammont, Borght, Vilvoorden en vele andere plaatsen is de oogst geheel door den hagel vernield. Te Roucomt is een kind door een hagelsteen gedood.

Ook uit het Noorden van Frankrijk ontvangt men treurige bijzonderheden over de gevolgen van onweder en hagelslag.

— Woensdag ll. heeft Mlle Rachel eene voorstelling te Leuven gegeven; zij heeft er *Phèdre* gespeeld. De zaal was zoo vol als slechts even mogelijk was en de beroemde treurspeelster oogstte hier nieuwe lauweren. Al de studenten van de Katholijke Universiteit woonden de voorstelling bij, daar de rector ten behoeve van Mlle Rachel's treffend en edel spel, het verbod had ingetrokken, dat te Leuven ten opzigte van tooneelvertooningen bestaat.

— Te Antwerpen worden groote toebereidselen gemaakt voor de feesten, bij gelegenheid van het aanstaande jubelé van de patronesse der stad.

DUITSCHLAND.

Het getal der badgasten te Baden is dit jaar ongemeen sterk en wordt bereids op elf duizend begroot. Onder de gedurende de jongste dagen aangekomen vreemdelingen zijn prins Karel van Pruissen, hertog Maximiliaan van Beijeren, voorts de markies van Normanby, de markies van Cavendisch en andere Engelsche aanzienlijken.

TURKIJE.

Gelijk te verwachten was, heeft de nieuwe circulaire van den graaf van Nesselrode (*zie ons jongstvorig* n°) te Parijs tot velerlei beschouwingen aanleiding gegeven. Dezen zagen daarin eene oorlogzuchtige, anderen eene vredelievende strekking. Ter beurze kende men dit stuk nog niet algemeen; van daar dat het er minder indruk heeft voortgebragt. Intusschen heeft het de rijzende beweging gestuit; en men verzekerde dat het op de regering een ongunstigen invloed heeft uitgeoefend. Voor zoo veel men dit uit de taal van den *Constitutionnel* kan opmaken, is dit werkelijk het geval.

Wat nu de stellige berigten uit het Oosten aangaat, deze loopen tot den 30 Junij; zij bevestigen, dat de verbonden vloten niet in de Dardanellen zullen geroepen worden, ten gevolge van de bezetting der Vorstendommen (die men den 30 te Konstantinopel verwachtte, maar welke men nog niet zeker wist dat had plaats gehad). De mogendheden hadden toch besloten die bezetting niet als een grond tot oorlog te beschouwen. Maar de Porte dacht er anders over: deze vond er eene wezenlijke reden tot krijg in. Intusschen zou de Sultan de vloten niet inroepen, omdat de vertegenwoordigers der twee westersche groote mogendheden hem dit ontraadden, en in den toestand des Sultans staat zulk een raad met een bevel gelijk. Dit nam niet weg, dat de menigte in Konstantinopel opgewonden begon te raken, dat men begon te mompelen, dat Frankrijk en Engeland eens de Porte tot tegenstand hadden opgezet, en nu in het beslissend oogenblik in den steek lieten. Turkije had zijne hulpbronnen uitgeput en de staat van gewapenden vrede zou, indien hij langer voortduurt, voor dat land allerverderfelijkst zijn. Men beseft dat meer en meer en van daar, dat de gemoederen in hooge mate in spanning komen.

Die gesteldheid van zaken heeft te Adrianopel en eenige andere plaatsen, op korten afstand van de hoofdstad, tot betreurenswaardige voorvallen geleid. De Christenen zijn beleedigd, de oude dweepzucht komt weder op, en de lieden van doorzigt beginnen naar het opzeilen van de Britsch-Fransche vloot tot voor Konstantinopel te verlangen, niet zoo zeer als waarborg tegen Rusland, als wel om mede te werken tot handhaving van rust en orde in Turkije zelf.

Het gebeurde te Smyrna hield ook de aandacht zeer bezig. De gouverneur was met der daad afgezet, daar de Oostenrijksche gezant, de heer v. Bruck, zich niet tevreden had gesteld met eene verandering van verblijf van dien ambtenaar. Doch daar er, in dit geval, over en weder ongelijk had bestaan, hoopte de Divan ook de afzetting van den Oostenrijkschen consul-generaal te Smyrna te verwerven.

Geruchten, alsof de heer v. Bruck de ongelegenheden, waarin de Porte zich bevindt, nog met oprakeling van oude vorderingen van grondgebied ten behoeve van Oostenrijk zou vermeerderd hebben, zijn geheel bezijden de waarheid. Er is echter eene vordering, welke de genoemde gezant wel degelijk gedaan heeft, en die de Porte toch altoos in verlegenheid brengt; het is de eisch dat Turkije alle uitgewekenen, onderdanen van Oostenrijk, over de grenzen zal doen zetten. Er schijnt weinig grootmoedigheid in gelegen om met dien eisch juist nu op te treden, en hij rijmt luttel met de bemiddelende rol, welke Oostenrijk heeft op zich genomen.

De Oostenrijksche regering zal, dit bevestigt zich weder, eenige krijgsmagt naar de grenzen zenden, bij wijze van voorzorg, ofschoon die regering nog allezins aan het behoud des vredes schijnt te gelooven.

Er heeft te Londen een gerucht geloopen, alsof een corps Oostenrijkers in Bosnië zou zijn ingerukt.

Den 11 heeft de graaf van Malmesbury gemeend, der Britsche regering inlichtingen deswege te moeten vragen. Lord Aberdeen heeft geantwoord, dat het kabinet geenerlei officiële mededeeling deswege ontvangen had. Lord Derby drong aan op het erlangen van inlichtingen, zoo al niet over het feit zelf, over de mogelijkheid daarvan; hij wilde weten of het soms in de bedoelingen der Oostenrijksche regering kon liggen. Lord Aberdeen herhaalde, dat de Britsche regering geenerlei bewijs voor zoodanige bedoeling had. Waarschijnlijk is het bedoelde feit geheel onwaar, en heeft het gerucht der zamentrekking van troepen bij Peterwaradin vergroot.

Men kan niet ontveinzen, dat het geheel dezer berigten een eenigzins bedenkelijker karakter aanneemt; men mag het er echter nog voor houden, dat de Westersche groote mogendheden het mogelijke zullen doen om de ramp te verhoeden van een oorlog, die de staatkundige wereld van gedaante zou veranderen, en de edele veroveringen van handel en nijverheid, in de jongste vijf en twintig jaren behaald, zou kunnen vernielen.

Voegen wij hierbij de onderstaande berigten over de toebereidselen van Rusland.

De veldmaarschalk Paskewitsch en twee hoofdofficieren hebben Warschau den 2 dezer onvoorziens verlaten en zijn zuidwaarts, naar de vesting Iwangored gereisd, van waar men hen echter weldra terug verwachtte. Hunne reis staat ongetwijfeld met de groote krijgstoerustingen in het zuiden des Rijks in verband. De Russische troepen hebben het bevel tot het binnenrukken der vorstendommen met groote blijdschap ontvangen. Dat Rusland nogtans den oorlog niet wil, tenzij daartoe gedwongen, wordt hieruit opgemaakt, dat slechts vijftig of zestigduizend man de rivier zijn overgetrokken en dat het overige leger op de grenzen niet sterk genoeg is om gelijktijdig de Krim en Bessarabie te beschutten, en tevens aan de Turksche troepen slag te leveren en steden te belegeren.

Dat Rusland zich echter op alle mogelijke gebeurtenissen voorbereidt, getuigt de ontzagwekkende voet op welken het leger in Polen gebragt wordt en waarbij die vóór den aanvang van den Hongaarschen oorlog niet ver ten achteren staat. Overal worden magazijnen opgerigt en trein- en artillerie-paarden opgekocht. Te Povonsk, niet ver van Warschau, is een leger van zeventig duizend man geconcentreerd. De Russische officieren gaan dikwijls naar Czentachau, om voor het zoogenaamd wonderdadig beeld der H. Maagd neder te knielen, en haar te bidden dat zij hun een behouden terugkomst uit den strijd verleenen moge. Het blijkt meer en meer dat ook hier veel godsdienstige opgewondenheid in het spel is.

Binnenland.

Staten-Generaal.

Tweede Kamer.

Het bij Koninklijke boodschap van den 16den Junij jl. aan de Tweede Kamer ingezonden wets-ontwerp, tot regeling van het Fonds van koopprijzen van Domeinen voor de dienst van 1852, heeft bij het onderzoek in de Afdeelingen der Kamer tot geene bedenkingen aanleiding gegeven. De taak der Commissie van Rapporteurs heeft zich derhalve bepaald tot het doen kennen van deze uitkomst.

's Gravenhage, 13 Julij.

Z. M. heeft de benoeming van C. Kissels, burgemeester van Meerssen, tot secretaris dier gemeente bekrachtigd, en op verzoek, eervol ontslag verleend aan jhr. mr. C Eijsinga, uit de betrekking van dijks-gedeputeerde der vijf deelen Zeedijken binnendijks, provincie Friesland.

—

Z. M. heeft benoemd tot ontvanger der directe belastingen en accijnsen te Sexbierum, den heer L. van der Niepoort, thans ontvanger te Wouw; tot ontvanger der directe belastingen en accijnsen te Baard, den heer J. de Rapper, thans ontvanger te Holwerd.

—

Bij Koninklijk besluit, zijn de ontvang-kantoren van directe belastingen en accijnsen te Drogeham en te Surhuisum vereenigd tot één kantoor, hoofdplaats Drogeham, en is tot ontvanger van hetzelve benoemd de heer J. O. Gorter, thans in dezelfde betrekking te Giekerk.

—

Z. M. heeft benoemd tot ontvanger der directe belastingen, in- en uitgaande regten en accijnsen te Stavoren c. a., den heer H. Lumsingh, thans commies der 1ste klasse van 's Rijks belastingen te Sappemeer.

—

Bij Koninklijk besluit van den 11den Julij 1853, no. 37, zijn de ontvang-kantoren der directe belastingen en accijnsen te Hulst, van de directe belastingen, in- en uitgaande regten en accijnsen te Graauw, mitsgaders van de in- en uitgaande regten en accijnsen te Kauter, vereenigd tot één kantoor van ontvangst van de directe belastingen, in- en uitgaande regten en accijnsen, hoofdplaats Hulst, en is tot ontvanger van dit vereenigd beheer benoemd de heer J. C. de Potter, thans ontvanger voor Hulst en de Kauter; voorts zijn tot ontvangkantoren der directe belastingen, in- en uitgaande regten en accijnsen te Hontenisse en van de directe belastingen en accijnsen te Hengstdijk c. a, tot één kantoor van ontvangst vereenigd, hoofdplaats Hontenisse, en tot dit vereenigd beheer benoemd de heer M. J. Sistermans, thans ontvanger te Hontenisse en Graauw; terwijl bij hetzelfde besluit is benoemd tot ontvanger der directe belastingen, in en uitgaande regten en accijnsen te Sluis, de heer F. van de Plassche, thans ontvanger te Hengstdijk.

—

Z. M. heeft tot op een gezamenlijk bedrag van ƒ 10, verminderd de 206 geldboeten, elk van ƒ 10, waartoe Adam Budde, diligence-ondernemer te Deventer, den 10den Maart 1853 door de arrondissements-regtbank te Zwolle is veroordeeld, wegens 206 overtredingen van het reglement op de openbare middelen van vervoer te lande. Overigens blijft het vonnis in zijn geheel.

—

Bij beschikking van den 9den dezer is: 1°. aan de heeren Jan Willem de Groot en L. de Groot, onder de firma van J. W. de Groot en Comp., te Vreeswijk, tot wederopzegging, vergunning verleend voor eene stoombootdienst van Arnhem op Rotterdam en tusschenplaatsen, tot vervoer van reizigers, goederen en vee. 2°. in verband daarmede ingetrokken de vergunning, den 23sten October 1844 aan J. W. de Groot en Comp., te zamen met J. Vrijhoff verleend voor eene stoombootdienst tusschen Rotterdam en Culemborg.

In de zitting der prov. Staten van Noord-Holland, op den 12den gehouden, zijn tot leden van de Eerste Kamer der Staten-Generaal herkozen, de heeren D. Borski en Jhr. Mr. F. L. H. J. Bosch van Drakestein.

Door de Provinciale Staten van N. Brabrant zijn tot leden van de Eerste Kamer gekozen de Heeren Mr. N. F. Sassen, in plaats van het aftredend lid, den Heer B. Verhey van den Bogaard, en F. J. F. de Bruyn, aftredend lid.

Men schrijft uit Tiel, dat de heer mr. C. C. van Lidth de Jeude, lid der 1ste Kamer, die dit jaar moet aftreden, aan de Provinciale Staten van Gelderland heeft kennis gegeven dat hij niet wenscht herkozen te worden.

Z. M. heeft dezer dagen aan het bestuur der Vereeniging tot bevordering van ambachten onder de Israëlieten te 's Gravenhage, wederom eene bijdrage ten behoeve van die nuttige instelling, uit HD. bijzondere fondsen toegestaan.

Z. K. H. prins Hendrik, heeft gisteren in een bijzonder gehoor ontvangen, eene commissie van de Koninklijke Nederlandsche Yacht-club van Rotterdam, die HD. het geschenk in zilver heeft overgebragt, hetwelk door genoemd collegie aan Z. K. H. ter gelegenheid van HD. voltrokken huwelijk is aangeboden.

Gisteren zijn alhier de stembriefjes ingeleverd ter verkiezing van een lid voor de Provinciale Staten, in plaats van Jhr. Mr. J. A. ridder van der Heim van Duivendijke. Er zijn ingekomen 606 biljetten, van on-

waarde 2, blijft geldige stemmen 604; volstrekte meerderheid 303. Daarvan bekwamen de heeren: Mr. E. J. A. graaf van Bylandt 223, Mr. A. A. J. Meylink 182, Jhr. Mr. N. de Gijselaar Ezn, 110; terwijl eenige stemmen op verschillende heeren waren uitgebragt. Er zal alzoo eene overstemming plaats hebben tusschen de Heeren van Bylandt en Meylink.

In de zitting der Provinciale Staten van Zuidholland, van heden, heeft de voorzitter medegedeeld, dat de onlangs benoemde commissie om aan Z. M. den Koning hulde der Staten van dit gewest aan te bieden, heden door Z. M. is ontvangen. Hoogstd. heeft der commissie gelast aan deze vergadering over te brengen Zr. Mjs. dank voor die bewezene hulde en haar verder verzocht de vergadering te verzekeren, dat de provincie Zuidholland in de toegenegenheid van Z. M. eene ruime plaats bekleedt; dat 's Konings hart met dankbaarheid is vervuld over de wijze, waarop zijn broeder, na voltrekking van HD. huwelijk, in de verschillende plaatsen van dit gewest, is ontvangen, gehuldigd en te gemoet getreden; en dat Z. M. ook daarin heeft gezien, het bewijs der liefde en gehechtheid aan het Koninklijk Huis.

Vervolgens zijn *aangenomen* de conclusien der rapporten van de Commissie voor de verzoekschriften omtrent even zoo vele onderwerpen, als:

1° Om het adres der commissie van beheer over de te verbeteren wegen onder de gemeenten de Lier c. a., tot het bekomen van subsidie, ter verbetering dier wegen, — andermaal in handen te stellen van Gedeputeerde Staten, ter fine van nader onderzoek;

2°. Om even zoo te handelen ten aanzien van het adres van het polderbestuur van Oostvoorne, verzoekende eene subsidie van *f* 6000, tot het aanleggen van eenen grindweg tusschen Oostvoorne en Rockanje;

3° idem omtrent het adres van W. Bos c. s., ingelanden der polder Ameide en Meerkerk, verzoekende de subsidie tot bezanding van den Zouwendijk;

4° idem omtrent het adres van het gemeentebestuur van Spijkenisse, verzoekende om, behalve de reeds toegestane *f* 9000, een provinciaal subsidie, tot daarstelling en voltooijing van het pontveer van Spijkenisse op Hoogvliet, of om tusschenkomst ter erlanging van een Rijks-subsidie.

Vervolgens is rapport uitgebragt over het voorstel van Gedeputeerde Staten, tot wijziging van het reglement op de uitoefening der jagt en visscherij in Zuid-Holland, en over eenige adressen omtrent bovengemeld onderwerp.

Daarover hebben langdurige beraadslagingen plaats gehad.

Ten slotte is het bedoelde reglement, eenigzins gewijzigd, met 64 stemmen tegen 1 (de heer Nederburgh) aangenomen.

Voorts heeft de vergadering op voorstel van de daartoe bestemde commissie aangenomen, het voorstel van Gedep. Staten, tot het verleenen eener subsidie van *f* 280 tot de uitvoering van eenige buitengewone werken aan de dammen van Goedereede.

Wijders heeft de vergadering aangenomen, een voorstel van Ged. Staten, om de bezoldiging van den opzigter bij den waterstaat den heer *Goedkoop*, tot *f* 900 te verhoogen.

Langdurige discussiën hebben er plaats gehad over het voorstel tot het verleenen eener subsidie tot droogmaking der Huiszitter- en Meeslouwer-polders, waarvan de slotsom geweest is, dat Gedeputeerde Staten zullen worden verzocht te dezer zake eenige nadere inlichtingen te geven.

De vergadering is gescheiden tot aanstaanden Donderdag den 21 Julij des morgens ten elf ure.

Wij hebben onlangs gemeld, dat de regering difficulteerde in het betalen der salarissen van de R. C. geestelijkheid, omdat de mandaten daartoe niet waren ingeleverd door eene erkende geestelijke autoriteit. Thans evenwel berigt de *Noord-Brabander*, dat die betaling werkelijk gevolgd is.

Op den 11den des namiddags ten zes uur is de 4de haringjager te Vlaardingen binnen gekomen, met 205 tonnen, waarvan 134 volle en 71 ton maatjes haring aan boord; bij het vertrek van den jager was geen haring bij de vloot meer boven water, de 250 ton zijn overgevoerd door 39 schepen; de berigten van de vloot zijn gunstiger dan voor eenige dagen; de prijs van den haring, op den 11den, was *f* 200 per ton.

De Minister van Marine heeft de te Nieuwe-Diep liggende oorlogsschepen geïnspecteerd. De schepen moeten op den 20sten a. s. gereed zijn, om in zee te steken; men weet echter nog niet waarheen. Het stoomschip *Venezuela* vertrekt spoedig naar New-York en van daar naar Venezuela.

De aanbesteding, welke den 9 dezer heeft plaats gehad, van de herstellingen en vernieuwingen van de zalen van het lokaal *Diligentiä* en waarvan alstoon, onder nadere goedkeuring, de Heer P. Bodaan voor ongeveer *f* 10,000 aannemer was, is nu, als zijnde boven de begrooting, gegund geworden aan de Heeren G. Wenneckers en P. Schroot, te dezer stede. De beide zalen zullen tot eene zaal gemaakt worden, met eene loge voor de Koninklijke familie en gaanderijen in het rond. Het geheel zal een prachtig aanzien krijgen.

Het comité van het eerste Nederlandsch nationaal zangersfeest is met den meesten ijver werkzaam, om dit feest zoo luisterrijk mogelijk te maken. De door dat komité uitgekozene schoone zangstukken zijn reeds voor geruimen tijd aan de liedertafels ter beoefening verzonden. Op den eerste dag zullen onder leiding van den heer Max Bertelsmann, worden uitgevoerd: 1°. Auferstehn, motet van B. Klein: 2°. Terzets en koor uit Euryanthe van C. M. von Weber; 3°. Lentelied van J. H. Verhulst; 4°. Frühlingsandacht van C. Kreutzer; 5°. Jagerslied van J. J. Viotta; 6°. Eine nacht auf dein meere dramatisch Tongemälde van Tschuch; 7°. an die Lersche van C. A. Bertelsmann; 8°. Jagerslust van C. G. Reisiger; 9°. Matrozenlied van H. Marschner en 10°. Nederlandsch Volkslied. Nagenoeg 600 zangers hebben zich reeds ter deelneming van dit feest aangemeld, dat inderdaad belooft luisterrijk te zijn. De tweede dag is bestemd tot de voordragt van zangstukjes, door de afzonderlijke liedertafels, geopend en gesloten door een koor en afgewisseld door de harmonie van een uitstekend muzijkkorps. Tevens heeft het comité een concours geopend, dat op den 2den dag zal plaats hebben, bestaande uit 2 prijzen, 1°. voor een stuk, dat *prima vista* moet gezongen worden, en 2°. van twee bestudeerde zangstukjes, terwijl een derde prijs is uitgeloofd voor de liedertafel, die naar evenredigheid met de getalsterkte, met de meeste leden aan de uitvoering zal deel nemen.

Men schrijft ons uit Arnhem:

„Met genoegen vernemen wij het plan eener geachte kommissie van Katholieken hier ter stede, om een adres aan de Tweede Kamer tot teekening bij de kiezers en andere bevoegde geloofsgenooten te doen cirkuleren, waarin in eene krachtige, maar waardige taal wordt aangedrongen op het verwerpen der voorgedragene Wet, regelende het toezigt (?) der kerkgenootschappen."

„Men schrijft ons uit Ankeveen, dat van daar aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal een adres is opgezonden tegen de monsterwet, gelijkluidend met het Adres in ons Nommer 1889 medegedeeld. *De Tijd.*

In eene op 11 Julij te Meppel gehoudene vergadering van notabelen, benoemd bij dispositie van den Minister van Finantien, voorloopig belast met het bestuur van het departement voor de zaken der Herv. eeredienst, enz., dd. 4 Junij jl., ter verkiezing van een opperrabbijn voor het ressort Drenthe, is de weleerw. heer J. S. Hillesum, thans rabbijn te Meppel, met algemeene stemmen tot die betrekking gekozen.

De staatscommissie belast met het onderzoek naar de inpoldering der Lauwerzee en het afsluiten van het Reitdiep heeft hare taak in zooverre voleindigd, dat zij de door haar opgemaakte plannen ter examinatie aan het ministerie van binnenlandsche zaken heeft opgezonden en wel in *triplo*, met het verzoek tevens om zoo mogelijk nog in deze zomervergadering de stukken ter tafel te brengen, zoo van de Provinciale Staten van Groningen als van die van Friesland. Van eene goed onderrigte zijde kunnen wij er nog bij voegen, dat de commissie als resultaat van haar onderzoek *de bedoelde indijking voor uitvoering vatbaar rekent*, zoodat wij niet twijfelen, of men is weder een stap nader gekomen toe de eindelijke verwezenlijking van dit grootsche plan, dat niet alleen den bloei en de welvaart van deze provincie en de naburige provincie Friesland bevorderen, maar ook een heilzamen invloed uitoefenen zal op den toestand van het geheele vaderland. Want, om niet te spreken van de vele andere voordeelen, die voor handel en scheepvaart met aanverwante takken daaruit zullen voortvloeijen, wijzen wij alleen op de aanwinst van ruim 4000 bunders besten kleigrond, die aan de golven ontwoekerd en in vruchtbare landsdouwen herschapen zullen worden. (G.C.)

Voor rekening van de heeren Vriese en Kuyper van Harpen, te Amsterdam, is op 12 Julij op de werf van den heer Jan Smit, aan het Slikkerveer, onder Ridderkerk, de kiel gelegd van een fregat voor de groote vaart bestemd, groot 350 lasten, *Kandanghauer* genaamd.

Men berigt, dat dezer dagen het Comité voor de Cöln-Crefelder Eisenbahn de stad Nijmegen bezocht, en met de Kamer van Koophandel en Fabrijken eene conferentie gehouden, en aan haar mededeelingen heeft gedaan omtrent den te leggen spoorweg van Keulen op Crefeld, alsmede omtrent het verlengen der Pruissische regering ten dien aanzien. De voorbereidende werkzaamheden van opneming enz. van den spoorweg hebben plaats gehad; voor de benoodigde gelden tot het leggen en exploiteren van dien spoorweg, is meer dan genoegzaam ingeteekend, en de Pruissische regering is genegen aan voormeld comité de concessie tot het daarstellen van denzelven te geven, zoodra zij van het Nederlandsche gouvernement de officiële kennisgeving ontvangt, dat het gezind is, voor het geval dat de Keulsch-Crevelder spoorweg tot aan de Nederlandsche grenzen werd doorgetrokken, aan deze of gene maatschappij concessie te verleenen, om die lijn van de grenzen, over Nijmegen, Grave en 's Hertogenbosch tot Breda door te trekken.

Indien dit plan tot uitvoering komt, dan zou er eene onafgebrokene spoorweg-lijn tot Zwitserland doorloopen, hetwelk voorzeker den Nederlandschen handel de grootste voordeelen zou kunnen aanbrengen; maar voor Nijmegen is dit voordeel voornamelijk groot te achten, daar het eene bepaalde voorwaarde van het Pruissische gouvernement is, dat de spoorweg over of langs Nijmegen gelegd worde en geene andere rigting volge. Ten dien einde heeft reeds de Landraad, vergezeld van eenen pruissischen ingenieur, het terrein tusschen Cleve en Nijmegen opgenomen, en, in deze stad zijnde verklaard, alhier gaarne met Nederlandsche ingenieurs eene conferentie te willen houden.

Advertentiën.

Bij JOH. NOMAN EN ZOON, te Zalt-Bommel,
is verkrijgbaar:

Voor *f* 12 in plaats van *f* 86,40,

G. VAN LAAR,

MAGAZIJN VAN TUINSIERADEN,

of Verzameling van Modellen van aanleg en sieraad van groote en kleine Lusthoven en Tuinen, die met weinig kosten te maken zijn, waarin 192 in groot kwarto, fraaije gekleurde koperen Platen, gebonden in keurigen halven Engelschen band.

(9)

Prijs-Courant der Effecten.

AMSTERDAM, 13 Julij 1853.

Nederland.	Pct.		Rusland.	Pct.	
Ned. W. Schuld.	2½	63⅛ ¼ 3/16			
Dito Certificat. .	3	76 3/16	*Hope* 1798/1816	5	108⅞ 9
Dito Dito . .	4	94 5/16 ⅜ 5/16	Dito 1828/1829	5	107⅞
O. I. Leening. .	4		Cert. 1831/1838	5	
[illegible]	[illegible]	[illegible]	Dito Dito	4½	
Hand.-Maats. .	4½		Dito *Hope* . . .	4	93⅞
Belgie.			Dito *Stieglitz* .	4	
Certificaten. . .	2½		Dito dito 5e Ser.	4	
D° *Rothschild* .	2½	52½	Inschr. Assig. .	6	
Frankrijk.			Certific. dito. .	6	
Obligatiën . . .	3		**Polen.**		
Spanje.					
Nieuwe	1	22 9/16 11/16 ⅝	Obligatiën . . .	4	85⅜
Dito Buitenl. .	3	47¼	**Oostenrijk.**		
D°. Binnenl. s/m.	3	42 7/16 9/16 ½			
Bew. Sp. Com.		5⅞	Metalliek . . .	5	81 3/16 ⅜
Amort. Schuld..			Dito bet. Amst.	5	94⅛ ¼
Portugal.			Dito letter B. .	5	94⅛ ¼
Londen	5	39⅛ ¼	Dito 1847 . . .	2½	
Dito dito. . . .	4	36 ½	Dito 1851/1852	2½	41 ⅞ 2

Braz. bij Roths. p. s. 500. 5 pct. 98¾; Mexic., te Londen 3 pct. 26½; dito Onb. 26 5/16, ⅜; Gren., te Londen Uitgesteld 9 5/16; Ecuador 4⅛; Nieuwe 3 pct. 36⅞, 37.

De lagere Buitenl. Beursnoteringen, lokten hier vele koopers uit, waardoor de markt zoo in Binnenl. als Buitenl. Effecten algemeen achteruitging.

FRANKFORT, Dingsdag 12 Julij. 5 pct. Metall. 85⅝; W. Bank-Actien 1578; W. loten fl. 250, 119; 1 pct. Spanje 22⅞; 3 pct. dito 42⅝; Luiksche loten 35½; Wissel op Ween. 108¾.

De variatiën waren van weinig beteekenis.

Per Telegraaph.

LONDEN, Woensdag 13 Julij. Consols op tijd 97¾; Mexico nieuwe 3 pct. 26½; Portugal 4 pct. 41; Spanje 1 pct. 22⅜; dito certific. 5⅞; Sardinië 5 pct. 93¾; N. Metall. 5 pct. 96

PARIJS, Dingsdag 12 Julij. Fr. rente 4½ pct. 101.50; Dito 3 pct. 76.55; Spanje binn. 3 pct. 41⅜; Dito nieuwe 1 pct. 22⅛; Belgie 4½ pct. 98; Russen 4½ pct. 98¾; Piemont 5 pct. 98.40; N. Metall. 5 pct. 95.

MADRID, 9 Julij. Spanje binn. 3 pct. 42 3/16; Dito nieuwe 1 pct. 23. Certificaten 3½.

WEENEN, 12 Julij. 5 pct. Metall. La A. 94¼; dito nieuwe 94⅛; dito La B. 108¼; Bankact. 1408; dito Lomb. V. Londen 1048; Parijs 129⅝; Zilver 9⅝.

Beurs zeer vast en geanimeerd. De berigten uit Konstantinopel luiden gunstig.

Bij JOH. NOMAN en ZOON, te 's Gravenhage